

Договори на постачання електричної енергії бюджетних установ як джерело інформації для отримання цінових даних під час проведення судових товарознавчих експертиз

Людмила Берлінова

старший судовий експерт відділу товарознавчих та гемологічних досліджень,
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України, м. Полтава, Україна,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4192-7702>, e-mail: Uecfxyrj@ukr.net

Марина Мартосенко

кандидат технічних наук, доцент, заступник завідувача відділу товарознавчих
та гемологічних досліджень, Полтавський науково-дослідний експертно-
криміналістичний центр Міністерства внутрішніх справ України, м. Полтава, Україна,
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6296-0320>, e-mail: martosenko@gmail.com

Розглянуто можливість застосування договорів на постачання електричної енергії, укладених бюджетними установами, як одного з достовірних джерел цінової інформації під час проведення судових товарознавчих експертиз. Проаналізовано нормативно-правове підґрунтя таких договорів, особливості формування ціни на електроенергію в контексті державного регулювання, а також порядок доступу до відповідних даних через систему публічних закупівель.

Ключові слова: електрична енергія; публічні закупівлі; предмет закупівлі; відкриті торги; прямий договір; ціна.

Electricity Supply Contracts for Budgetary Institutions as a Source of Price Information in Forensic Commodity Examinations

Liudmyla Berlinova, Maryna Martosenko

The article examines the use of electricity supply contracts concluded by budgetary institutions as a reliable source of price information in the context of forensic commodity investigations. The authors analyses the regulatory and legal framework governing such contracts, the specifics of electricity pricing under state regulation, and the procedures for accessing relevant data through the public procurement system.

Keywords: electricity; public procurement; subject of procurement; open bidding; direct contract; price.

До 2019 року в Україні функціювала неефективна монополізована модель відносин у сфері реалізації електричної енергії. У такій системі ціноутворення на товар залежало від централізованого управління, що мало

негативні наслідки для всіх учасників процесу.

Нова модель ринку електроенергії базується на принципах прозорості, конкурентності й вільного доступу виробників, постачальників і непобутових

споживачів до інформації про ціни на електричну енергію [1].

Здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад регламентовано положеннями Закону України «Про публічні закупівлі» [2]. Відповідно, закупівля електричної енергії потрапляє під дію цього Закону [2], а це означає покупку через електронну систему закупівель. Порядок закупівлі електричної енергії є частиною відносин з виробництва, передавання, розподілу, купівлі-продажу, постачання електроенергії споживачеві, його врегульовано Законом України «Про ринок електричної енергії», відповідно до норм якого один і той самий суб'єкт господарювання не має права одночасно вести діяльність з розподілу та постачання електричної енергії, а замовники мають самостійно дбати про закупівлю електроенергії [3].

Для здійснення закупівлі електричної енергії як товару законодавець пропонує такі види закупівель, які залежать від вартісних меж предмета закупівлі [4]:

- відкриті торги і/або запит пропозицій постачальників, якщо вартість предмета закупівлі дорівнює чи перевищує 100 тис. грн;
- прямий договір, якщо вартість предмета закупівлі є меншою ніж 100 тис. грн.

За результатами проведених закупівельних процедур укладають договори постачання електричної енергії, що містять усі ключові умо-

ви. Закупівля електроенергії неможлива без її попереднього розподілу, що містить транспортування від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передавання мережами оператора системи розподілу [5]. Обов'язковою умовою постачання електричної енергії споживачеві є наявність у нього укладеного в обумовленому порядку з оператором системи розподілу договору про надання послуг з розподілу, на підставі якого споживач набуває право отримувати послугу з розподілу електричної енергії. Водночас доцільно акцентувати увагу на тому, що будь-який договір на поставку електричної енергії споживачеві містить вартість тарифу на передавання електричної енергії: це затверджено відповідними постановами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі — НКРЕКП). Це свідчить про те, що тариф має регульований характер.

Для визначення ринкової вартості електричної енергії необхідно розуміти складові, із яких формують ціну на електричну енергію і яка становить: ціну електричної енергії як товару без ПДВ, тариф на послуги з передавання електричної енергії без ПДВ, затверджений постановою НКРЕКП, податок на додану вартість. У ціні також може бути враховано коефіцієнт прибутковості постачальника, який обговорюють і визначають індивідуально для кожного конкретного підприємства. Витрати постачальника на послуги розподілу електроенергії не є

складовою цією ціни, якщо умовами договору передбачено, що споживач сплачує за послуги з розподілу електричної енергії безпосередньо операторові системи, із яким споживач має чинний договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії.

Згідно з Методикою визначення ринкових та неринкових видів вартості при проведенні судово-товарознавчих експертиз, для отримання цінової інформації під час визначення ринкової вартості електричної енергії судові експерти можуть застосовувати «інформацію офіційних учасників, що міститься в системі державних закупівель PROZORRO» [6].

Відповідно до викладеного вище для визначення ринкової вартості електричної енергії для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад можна застосовувати цінову інформацію із договорів про постачання електричної енергії, укладених за результатами проведених публічних закупівель та оприлюднених на онлайн-платформі електронної системи публічних закупівель *Prozorro*. Водночас судовий експерт має враховувати істотні умови договорів,

а саме складові ціноутворення за кожним договором, які повинні відповідати умовам закупівлі об'єкта дослідження.

Перелік джерел посилання

1. Особливості закупівлі електроенергії / ТОВ «Електронні закупівлі». URL: <https://ezakupivli.com.ua/blog/stati/osoblivosti-zakupivli-elektroenergiyi-budzhetnimi-organizacijami-2> (дата звернення: 04.04.2025).
2. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII (зі змін. та допов.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#top> (дата звернення: 04.04.2025).
3. Про ринок електричної енергії : Закон України від 13.04.2017 р. № 2019-VIII (зі змін. та допов.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19#Text> (дата звернення: 04.04.2025).
4. Закупівля електричної енергії та природного газу: відповіді на топ питань / *Zakupivli.pro* : вебсайт. 2025. URL: <https://zakupivli.pro/> (дата звернення: 04.04.2025).
5. Оніщенко В. Закупівля електроенергії в бюджетних установах / Бухгалтерія для бюджету та ОМС : вебсайт. 27.12.2024. URL: <https://oblikbudget.com.ua/article/91-zakupivlya-elektrichno-energiya> (дата звернення: 04.04.2025).
6. Павленко О. В., Сорокіна В. О. Методика визначення ринкових та неринкових видів вартості при проведенні судово-товарознавчих експертиз. Київ, 2021. 180 с. Реєстр. код 12.1.22.